

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА

УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

**ИЗВЕШТАЈ О ПРЕГЛЕДУ И ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ мр АНЕ
МИНИЋ „Њемачки путописи о Црној Гори за вријеме владавине Петра II
Петровића Његоша“**

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовано Комисију:

Комисију је именovalo Наставно-научно веће Филолошког факултета на седници 07. септембра 2021. године.

2. Састав Комисије:

Председник Комисије: др Александра Лазић-Гавриловић, доцент, Филолошки факултет
Универзитета у Београду

Ужа научна област: Германистика

Датум избора у звање: 20. 06. 2017.

др Мило Ломпар, редовни професор, Филолошки факултет Универзитета у Београду

Ужа научна област: Српска књижевност са јужнословенским књижевностима

Датум избора у звање: 22. 12. 2010.

др Зорица Несторовић, редовни професор, Филолошки факултет Универзитета у Београду

Ужа научна област: Српска књижевност са јужнословенским књижевностима

Датум избора у звање: 7. 12. 2016.

др Миодраг Вукчевић, редовни професор, Филолошки факултет Универзитета у Београду

Ужа научна област: Германистика

Датум избора у звање: 24. 03. 2021.

др Јелена Кнежевић, доцент, Филолошки факултет Никшић, Универзитет Црне Горе

Ужа научна област: Германистика

Датум избора у звање: 24. 12. 2019.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Име, име једног родитеља, презиме	Ана, Драго, Мијовић
Датум и место рођења	18.06.1978, Добој, БиХ
Наслов магистарске тезе	<i>Ристо Ратковић и њемачка авангардна књижевност</i>
Датум и место одбране маг. Тезе	26. 12. 2013, Филозофски факултет, Никшић
Научна област из које је стечено академско звање магистра наука	Германистика

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

„Њемачки путописи о Црној Гори за вријеме владавине Петра II Петровића Његоша“

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација мр Ане Минић написана је латиничним писмом (Times New Roman, фонт 12, проред 1) и са Литературом обухвата 164 странице двострано куцаног текста.

Осим литературе, предговора, сажетка и садржаја, тезу чини 13 тематских целина: *Увод, Путопис – жанровско одређење, „Слике са путовања“ на вишевековном путовању, Путопис у савременој теоријској мисли, Интересовање њемачких путописаца за Црну Гору до доласка Петра II Петровића Његоша на власт, Петар II Петровић Његош, Интересовање Њемаца за Црну Гору путем преводилачке дјелатности, Њемачки путописи о Црној Гори за вријеме владавине Петра II Петровића Његоша, Дјела са путописним елементима, Путописне монографије, Његошеви одјеци, Општи осврт и Закључак*. Седмо, девето и десето поглавље су подељени на потпоглавља у којима су хронолошки представљени писци који су путописно описали Црну Гору у Његошево време. Седмо поглавље (*Интересовање Њемаца за Црну Гору путем преводилачке дјелатности*) је подељено на следеће целине: *Вук Стефановић Караџић, Бартоломео Бјазолето, Сиприен Робер, Џон Гарднер Вилкинсон*, а девето (*Дјела са путописним елементима*): *Франц Петер, Карл Михахелес, Јохан Зомер*, док су у десетом (*Путописне монографије*) приказани: *Хајнрих Штиглиц, Вилхелм Ебел, Јозеф Милер, Хајнрих Штиглиц, Јохан Георг Кол и Јохан Фердинанд Најгебаур*.

1. У *Уводу* рада кандидаткиња је истакла проблем истраживања и образложила разлоге због којих је оно предузето, као и полазишта при изради дисертације. Такође је представила циљеве и почетну хипотезу, као и структуру рада.
2. У другом поглављу (*Путопис – жанровско одређење*) бави се жанровским одређењем путописа и представља различите дефиниције ове књижевне врсте, односно неусаглашеност у теоријској мисли око тога шта све представља путопис као књижевна врста.
3. У трећем поглављу (*„Слике са путовања“ на вишевековном путовању*) приказан је историјски развој путописа и његове промене од ренесансе до модернизма, као и смене владајућих парадигми које представљају одговор на различите друштвено-политичке и културолошке околности.
4. Четврто поглавље (*Путопис у савременој теоријској мисли*) пружа преглед теоријских и критичких разматрања, владајућих дискурса и стереотипа и указује на методолошке приступе у проучавању ове књижевне врсте.
5. У петом поглављу (*Интересовање њемачких путописаца за Црну Гору до доласка Петра II Петровића Његоша на власт*) укратко представља стање књижевно-културних веза и незнатно интересовање за Црну Гору у земљама немачког говорног подручја.
6. У шестом поглављу (*Петар II Петровић Његош*) је представљен Његош, онако како су га доживели странци који су пролазили кроз Црну Гору, али и његова значајна улога у буђењу интересовања код страних путописаца за његову земљу.
7. Седмо поглавље (*Интересовање Њемаца за Црну Гору путем преводилачке дјелатности*) говори о познатим личностима које су посетиле Црну Гору и интересовању Немаца да преводима на немачки језик својој читалачкој публици представе њихов доживљај и виђење ове јужнословенске земље.

8. Осмо (*Њемачки путописи о Црној Гори за вријеме владавине Петра II Петровића Његоша*), девето (*Дјела са путописним елементима*) и десето поглавље (*Путописне монографије*) говоре о експанзији путописа код Немаца под утицајем Гетеа и Хајнеа, о порасту броја путописних прилога у часописима и новинама, као и све учесталијим посетама немачких путописаца Црној Гори. У деветом поглављу су представљена дела која само делимично могу да се тумаче као путописи, док су у десетом обрађене путописне монографије, од којих су само три преведене на српски језик, док су остале делимично или готово потпуно непознате домаћој читалачкој публици.
9. У једанаестом поглављу (*Његошеви одјеци*) се кроз Харнишов путопис још једном потврђује значај и улога Петра II Петровића Његоша у друштву тога доба као и опчињеност немачких путописаца његовом личношћу и делом.
10. *Општим освртом* приказани су резултати истраживања – разлози интересовања путника за Црну Гору, доминантни начини приказивања ове земље и њених становника, као и теме којима су се писци бавили у настојању да утврде и забележе другост ове земље.
11. У последњем поглављу је реч о закључним разматрањима, изналажењу заједничких именитеља и особености међу путописним делима и пружању коначног одговора на проблем истраживања.

Након *Закључка* следи *Библиографија путописа и дјела са путописним елементима*, списак коришћене литературе која је подељена на *Општу литературу* (71 јединица) и *Сајтографију* (22 јединице). Пре *Биографије* дат је и списак од 22 илустрације, а на крају рада су приложене и *Изјава о ауторству*, *Изјава о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада* и *Изјава о коришћењу*.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидаткиња се детаљно упознала са релевантном теоријском литературом и на основу савремених изучавања путописне књижевности и питања другости савесно обавила истраживање о слици Црне Горе у немачким путописима за време владавине Петра II Петровића Његоша. Осим фрагментарних приказа, краћих осврта и студије која се тиче само једног аутора, ова тема до данас није свеобухватно обрађена, због чега овај рад представља значајан допринос науци и истраживањима из ове области.

За важан допринос овог докторског рада Комисија сматра и идентификовање кључних актера у успостављању немачко-црногорских књижевних и културних веза, који су пре свега откривени приказом преводилачке делатности. Кандидаткиња је утврдила и поводе посета страних путника, при чему се испоставило да су они имали више политички,

економски или научни интерес него жељу за упознавањем и представљањем њима дотад непознате земље.

Како би истакла формалне карактеристике дела, литературу коју је аутор евентуално користио, као и појаве које је описивао, кандидаткиња је користила дескриптивни метод. За утврђивање фактора који су могли утицати на приступ аутора страној средини и прихватање одређеног дискурса употребила је аналитичко-дедуктивни метод, док јој је историјско-компаративни метод омогућио сагледавање целокупног друштвеног контекста у коме су ова дела настала. Методом класификације и генерализације успела да изведе закључке који превазилазе појединачна виђења аутора и да утврди да ли је и на који начин долазило до промене ставова код аутора.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

1. Кнежевић, Ј. и **Минић, А.** „Montenegro als exotischer Raum in deutschsprachigen Reiseberichten in der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts“, *Ars & humanitas: revija za umetnost in humanistiko*, број 13/2, Ljubljana University Press, Faculty of Arts, Ljubljana, 2019, str. 147-163, DOI: 10.4312/ars.13.2.147-162 [ISSN 1854-9632, Scopus]
2. **Минић, А.** „Његош у њемачким путописима свог доба“, *Folia Linguistica et Litteraria*, бр. 37, Филолошки факултет, Никшић, 2021, рад прихваћен за објављивање за октобар 2021 [ISSN 1800-8542, Scopus]

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Основни резултат рада је детаљна студија о немачко-црногорским књижевним и културним везама у време Његошеве владавине са аспекта путописне литературе. Овом дисертацијом ауторка је указала на значајно место путописа у савременим истраживањима књижевности и културе, нарочито у смислу испитивања културних веза између народа и преиспитивања појмова *другости*, *малих и великих култура* итд, односно на његову улогу у креирању представе о некој земљи и њеном народу.

Кандидаткиња је истражила ко су били путописци који су посетили Црну Гору, време и мотиве њиховог доласка и начин на који је Црна Гора представљена у њиховим делима, као и у делима која су немачкој публици била на располагању у виду превода са других

страних језика. Кандидаткиња је такође утврдила владајуће дискурсе у датим делима и објаснила разлоге њиховог присуства и постојања.

Објашњењем политичке, историјске и културолошке позадине обрађених путописа кандидаткиња је указала на њихову функцију промотера одређених политичких идеја, које су се углавном тичале односа Западне Европе и Русије, руског утицаја на простору Његошеве Црне Горе, претње Османског царства и виђења Црне Горе као последњег бедема одбране Европе пред Турцима.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

На основу Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду и налаза у извештају из програма iThenticate којим је извршена провера оригиналности докторске дисертације „Њемачки путописи о Црној Гори за вријеме владавине Петра II Петровића Његоша”, ауторке Ане Минић, утврђено је подударање текста од 5%, што је у складу са чланом 9 наведеног Правилника.

На основу свега изнетог, а у складу са чланом 8 став 2 Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду, констатовано је да извештај указује на оригиналност докторске дисертације, те се прописани поступак припреме за њену одбрану може наставити.

Првобитни истраживачки план представљен у пријави докторске дисертације у потпуности је испуњен. Кандидаткиња је аргументовано и уверљиво изнела резултате истраживања са истанчаном систематичношћу која омогућава одличну прегледност и у оквиру ове дисертације указала на значајну улогу путописне литературе у стварању представа о једној земљи и народу.

Рад такође отвара могућност за даља проучавања која би могла компаратистички да прате немачки дискурс о другим јужнословенским народима у истом временском периоду, као и даљи развој дискурзивних модела у другој половини 19. и у 20. веку, при чему би се могла утврђивати њихова евентуална промена или опстајање кроз време.

IX ПРЕДЛОГ

Комисија сматра да је рад кандидаткиње Ане Минић научно релевантан и критички утемељен, као и да је испуњен основни циљ истраживања – представљање мање познатог облика немачко-црногорских књижевних и културних веза, а истакнути су и кључни носиоци у успостављању веза између ове две културе. Стога Комисија предлаже Већу да докторску дисертацију под насловом „Њемачки путописи о Црној Гори за вријеме владавине Петра II Петровића Његоша“ прихвати као рад који испуњава услове и да кандидаткињу Ану Минић позове на усмену одбрану.

У Београду, 27.09.2021.

Комисија:

доц. др Александра Лазић-Гавриловић, доцент
Филолошки факултет Универзитета у Београду

проф. др Мило Ломпар, редовни професор
Филолошки факултет Универзитета у Београду

проф. др Зорица Несторовић, редовни професор
Филолошки факултет Универзитета у Београду

проф. др Миодраг Вукчевић, редовни професор
Филолошки факултет Универзитета у Београду

доц. др Јелена Кнежевић, доцент
Филолошки факултет Никшић, Универзитет Црне Горе